

1 Sammanfattning

Ernst & Young har på uppdrag av landstingsrevisorerna under november och december 2007 gjort en övergripande kartläggning av skyddet mot oegentligheter inom tio enheter vid Stockholms Läns Landsting (SLL). Skyddet mot oegentligheter är en viktig delkomponent i organisationers interna kontroll. Kartläggningen skall ses i detta perspektiv. Resultatet baseras på en intervju vid respektive enhet samt kartläggning av styrdokument inom området oegentligheter på koncernövergripande nivå och enhetsnivå. Vid intervjuerna har såväl Ernst & Young som revisionskontorets personal deltagit.

Det främsta syftet med den översiktliga kartläggningen har varit att, på en övergripande ledningsnivå inom SLL, samt dess nämnder och bolag, utvärdera den interna kontrollen kopplat till det dokumenterade och formaliserade skyddet mot oegentligheter. Kartläggningen har inte syftat till att upptäcka indikationer om eller eventuell förekomst av oegentligheter i verksamheten. Några faktiska oegentligheter har heller inte identifierats. På basis av de begränsade granskningsinsatserna har vi gjort bedömningar på en tregradig skala avseende förbättringspotential vad gäller utformningen och dokumentationen av den interna kontrollen avseende skyddet mot oegentligheter. Bedömningarna har gjorts för respektive enhet.

De största riskområdena för oegentligheter inom SLL bedöms vara:

- Mutor från externa intressenter
- Bisysslor inom forsknings- och läkarverksamheten
- Jävsituationer vid upphandling
- Upphandling av underentreprenörer som anlitar svart arbetskraft
- Utbetalningar

Rapporten visar att det finns utvecklingspotential för att förbättra den formaliserade interna kontrollen avseende skydd mot oegentligheter på alla nivåer inom SLL. Detta gäller såväl den övergripande styrningen och uppföljningen inom SLL-koncernen som styrningen och uppföljningen vid enheterna. Vissa av utvecklingsområdena skulle kunna förbättras med en relativt liten insats medan andra områden bedöms kräva större insatser.

Det finns ett antal centrala styrdokument gällande oegentligheter inom SLL, bl a Policy och riktlinjer för säkerhet, Policy och reglemente för intern kontroll, Upphandlingspolicy och Representationspolicy. En generell policy för att motverka muta och bestickning saknas dock. Den centrala upphandlingspolicyn är bristfällig avseende riktlinjer kopplade till området oegentligheter och det saknas centrala policies rörande den externt finansierade forskningsverksamheten kontra den ordinarie hälso- och sjukvårdsverksamheten. Sammantaget bedöms de väsentliga styrdokumenterna inom området oegentligheter behöva utvecklas.

Internkontrollplanerna är inte enhetliga till sin struktur och innehållet i internkontrollplanerna är av varierande kvalitet, vilket försvårar arbetet med den interna kontrollen. Riktlinjerna för hur internkontrollplaner ska struktureras, vad de ska innehålla, hur riskanalyser och risk- och väsentlighetsbedömningar skall göras behöver utvecklas.

På basis av intervjuer med representanter från ledningen vid respektive enhet bedöms ledningarna ha en medvetenhet om de väsentliga risker som föreligger vad gäller oegentligheter. Samtliga enheter saknar dock en tillfredställande samlad dokumentation av de riskbedömningar som gjorts inom oegentlighetsområdet. Riskbedömningarna i internkontrollplanerna omfattar generellt sett inte risker för oegentligheter på ett tydligt och adekvat sätt.

Kartläggningen visar att det utförs en mängd kontroller vid enheterna i syfte att förebygga och upptäcka eventuella oegentligheter. Kontrollerna och styrdokumentet inom området oegentligheter möter dock inte identifierade risker på ett strukturerat och tydligt sätt i dokumentationen. Kopplingen mellan identifierade risker och kontroller behöver tydliggöras och dokumenteras. Ett område som synes ha en tillfredställande hantering vid de flesta enheterna är representation och resor.

För att upptäcka oegentligheter är det viktigt med tydliga kommunikationsvägar både uppåt och nedåt i organisationen. Riktlinjer för rapportering av oegentligheter finns och anger att rapportering skall ske till närmaste chef. Samtliga enheter inom SLL utom Locum saknar dock en formaliserad anonym incidentrapporteringskanal för oegentligheter, vilket vi rekommenderar.

Merparten av kommunikationen sker via intranätssidor vilket vi bedömer fungerar väl. För att sprida medvetenheten kring oegentligheter bedömer vi dock att det föreligger ett utbildningsbehov vid de flesta av enheterna.

Den dokumenterade uppföljningen av den interna kontrollen som inkluderas i internkontrollplanerna är inte tillräckligt omfattande för att utvärdera hur väl befintliga kontroller har utförts. De flesta enheterna saknar en internrevisionsfunktion och enheterna förlitar sig till stor del på landstingsrevisorernas granskningar, vilket inte är tillräckligt ur internkontrollsynpunkt och inte heller förenligt med SLLs policies och regelverk.

Vissa enheter har kommit längre än andra inom olika områden och kan i många avseenden användas som exempel på hur den interna kontrollen kan förstärkas. Enligt vår bedömning är de viktigaste åtgärds punkterna:

- Utarbetande av en central policy för att motverka muta och bestickning
- Tydliggörande av frågor kring oegentligheter i befintliga policydokument
- Förtydligande av riskbedömningar för oegentligheter
- Utarbetande och formalisering av kontroller för att motverka riskerna
- Införande av systematiska uppföljningar av hur kontroller fungerar